

İŞ DÜNYASINDA SAINT-JOSEPH'LİLER

TEVFİK ALTINOK

Bölgede önemli bir finans merkezi olan Dubai'nin son yaşadığı krizle beraber tekrar öne çıkan İstanbul Finans Merkezi projesini Türkiye'de ilk defa gündeme getiren Türkiye Finans Yöneticileri Vakfı Finans Kulüp'ün başkanı, eski Hazine Müsteşarı, akademisyen, bürokrat Sayın Tevfik ALTINOK bu ayın misafir röportaj konuğu.

Söyleşen:
Dr. Cüneyt Dirican'90

Bir sivil toplum kuruluşu olan Finans Kulüp'ün tarihçesi ve amacından bahsedebilir misiniz?

Finans Kulüp'ün kuruluş amacını anlatabilmek için biraz gerilere gitmek lazım. Kurulduğumuzdan bu yana 23 yıl geride kalmış. İlk kurulduğumuz zamanlara bakarsak Finans Kulüp (<http://www.finanskulup.org.tr>) finans sektöründeki yöneticiler ile banka müfettişlerinin aylık sohbet toplantılarından doğmuş, önce dernek oluşumu arkasından vakfa dönüş gerçekleşmiş. Benim başından beri içinde olduğum bir oluşum. Ben ilk oluşum yıllarında, o zaman İstanbul'a yeni gelmişim ve Koç Holding'de Finans Başkan Yardımcısı idim. Kulübün Kuruluş amacı, Türkiye'de finans yöneticilerini profesyonel ve bağımsız bir çatı altında iletişim ve dayanışma amacı ile bir araya getirmek idi o tarihlerde...

Finans Kulüp, finans sektöründe bir boşluğu doldurmak, finans yöneticilerini bir arada tutmayı sağlamak amacı ile seminerler, toplantılar, seminerler ile tanışma ve tartışma ortamlarını sağlamayı hedeflemiştir. Ancak krizler Finans Kulübü zaman içerisinde zorladı. Her krizde kapanan finans kurumları ile beraber yöneticilerinde değişiklikler bizim de üyelerimizin azalmasına neden oldu.

Hatırlıyorum, bir dönem üye sayısı 35'e kadar düşmüştü. Ben böyle bir dönemde vakfın başına getirildim Genel Kurul tarafından... Öncelikle maddi olanakları arttırmak amacı ile üye kaydı ve kurumsal üyelikleri arttırma çalışmalarını gerçekleştirdik.

Geçmişe bakarsanız Finans Kulüp pek çok ilke imza atmıştır. İlk Ulusal Finans Zirvesi'ni gerçekleştirdik. İlk kez İstanbul Finans Merkezi olmalıdır diyen Finans Kulüptür. Oysa bugün, neredeyse günde iki tane benzer konularda konferans düzenleniyor. Bu bağlamda, artık bizim kendimize yeni sahalara bulmamız lazım diye düşünmeye başladık. Kulüp olarak sadece bankacılık ağırlıklı bir yapıdan finans alanında reel sektöre de kayarak tüm sektörlerin Finans Yöneticileri'nin vakfı olmalıyız şeklinde bir yaklaşım içine girdik. Vakfın kurulduğu dönemlerde bankacılık ağırlıklı bir piyasa vardı, ama gelişen dünyada finans yönetimi şirketlerde de profesyonelce yapılmaya başlandı. Finans piyasalarında fon arz eden ve fon talep edenlerin bir araya geldiği gerçeğinden hareketle, biz de bu misyonu daha öne çıkarmaya karar verdik. İletişimin ötesinde dayanışma ve finansal piyasalara yön veren bir konumda olarak daha uzun süreli birliklikleri oluşturmayı hedefliyoruz.

Finans Kulüp olarak ne tür faaliyetleriniz oluyor?

Finans Kulüp 2000 yılı öncesinde sivil toplum kuruluşu olarak alanında tekti, ama iniş dönemlerinde bu boşluğu başkaları doldurdu. Mesela İstanbul'un Finans Merkezi projesi biraz önce de ifade ettiğim üzere, ilk Finans Kulübün ortaya koyduğu bir projedir. Bu proje 1980'li ve 90'lı yıllarda ilgi görmedi, Oysa bugün gündemde ilk sırada... Finans Kulüp olarak Kurulduğumuz günden bu yana dönemlerin Cumhurbaşkanları, Başbakan'ları, düzenlemeden sorumlu kurumların başındaki yöneticiler dâhil olmak üzere öncü ve tüm kesimlerce izlenen ve dikkate alınan birçok toplantımız oldu. Dünya Gazetesi ve Finansal Forum Gazetelerinde 2002 yılına kadar Finans Kulüp özel ekleri yayımlandı. Döneminin en sıcak konularını kendimizi kısıtlamadan tartıştık. Son olarak 2009 yılında Merkez Bankası Başkanı, SPK Başkanı konuşumuz oldu, çok tartışılan ülke derecelendirmesi ile ilgili düzenlediğimiz toplantı basında yoğun ilgi gördü. Maliye Yazıları Dergisini geçen yıl devralarak Maliye - Finans Yazıları Dergisi olarak bilimsel dünyada yayına başladık. 2010 yılı itibarı ile bir e-Dergi ile üyelerimize ve piyasalara farklı bir kanaldan ulaşmaya başladık. Şimdi de çabamız "Finans Yöneticileri" platformunu oluşturmak. Tüm finans yöneticilerini bu platformda toplamaya çalışıyoruz. Tabii becerebilir isek...

Finans Merkezi Projesi fikrini ilk ortaya koyan kuruluş olarak bu projenin gelişimine nasıl bakıyorsunuz?

İstanbul Finans Merkezi olsun demekle bu olmuyor, bunu artık herkes anlamaya başladı. Kamu ve özel sektöre düşen görevler var. En önemlisi finansal hizmet veren kuruluşlara ve reel sektör dâhil olmak üzere tüm finans yöneticilerine görevler düşüyor. Sadece Türkiye'nin değil uluslararası bir finans merkezi olmayı hedeflemek lazım. 1990'ların başında biz fikri ortaya atıp tartışmaya açtığımızda aynı dönemde Dubai, Dubai International Finance Center – DIFC ile bölgesel bir merkezi boşluğu doldurma çabasında idi... Kaldı ki Dublin'de kurulan Finansal Merkez yeni yeni kurulma çabasında idi. Ve bugün her iki merkez de dünya gündemindeki yerlerini koruyacak noktaya ulaştı. Bugün Devlet Planlama Teşkilatı İstanbul'un Finans Merkezi olmasına ilişkin projeyi koordine ediyor. Bahreyn, Dubai belki yakında Katar, daha uzaklarda Singapur, Hong Kong, Malezya, Londra, Dublin dururken bir finans merkezi olmadı, gösterdikleri çabalar ve geçtikleri aşamalar belli... Ama unutmamak gerek, bugün artık lokasyonun da çok önemi yok... Önemli olan Finans Merkezi olabilecek nitelikte işgücü, bürokratik engellerin olmadığı bir piyasa, ulaşım, iletişim, vergilendirme, geriye dönük işlemler ve her şeyin ötesinde iş âlemi olarak cazibe varsa mesele yok demektir.

İŞ DÜNYASINDA SAINT-JOSEPH'LİLER

Peki, Finans Merkezi olmak için neler yapmak lazım?

Sadece fiziki bir merkez değil amaçlanan, çok daha farklı yapılara kavuşmak lazım. Eğer bir yatırımcı iseniz ne istediğinizi bilirsiniz. Somut bilimler, yani finansal mühendislik ve matematik evrensel, başka bir ifade ile herkes için aynı. Herkes hesap yapıyor. Sabahtan akşama başınıza 40 tane iş geleceğini bildiğiniz yere uluslararası yatırımcı olarak gitmezsiniz.

Finansal kurumların bir üst düzenleyici tarafından yönetimi önem arz ediyor. Her piyasa için ayrı düzenleyici kurum varsa, bunlar arasındaki koordinasyon da önemli. Küresel krizle birlikte, finansal piyasalarda rekabet daha da artacak, piyasalarda henüz bir avantaj oluşmadı. Yabancıların yaptığı bir çalışmaya göre, finans merkezleri arasında İstanbul sağlayabildiği avantaj konumu açısından 46. sırada yer alıyor... Bu fikri yabancılarla benimsetebilmemiz lazım.

Global finansal krizin neresindeyiz, 2010 ve sonrası için neler bekliyorsunuz?

Tekstil İşverenleri Sendikası için yazdığım bir makale var... Geçen ayki sayıda yayınlandı. Bu yazımda da belirttiğim gibi kriz henüz bitmedi. Arabanın gidişi yavaşladı, ama hala yokuşa aşağı gidiyor. Önce kriz dibe vuracak, etkilerini iyice anlayacağız, daha sonra sağlıklı kararlar verebiliriz diye düşünüyorum. Frankfurt'ta Kasım ayında katıldığım Avrupa Bankalar Konseyi konferansında kriz sonrası kimse tartışmadı. Çünkü hâkim olan görüş, kriz henüz bitmedi yönünde idi... Belirli göstergeler var ama sonuçları önce görmemiz lazım denildi. Piyasalarda çok miktarda likidite var. Konvertibilitesi olan çok miktarda Dolar ve Euro piyasaya sürüldü. Bunun ileride ciddi erozyon etkileri olacak. Dünyadaki rezervlerin % 63 ü Dolar ve % 35'i Euro. Kriz öncesinde 750 milyar Dolar varken şu anda 2,3 trilyon Dolara piyasalarda tedavülde... Para arzı müthiş sıçradı. Faizler yerlerde sürünüyor. Bunlar likidite neyin karşılığında piyasaya sürüldü? Karşılığı yok. Biz geçmişte bunları çok yaşadık. Yeni bir para birimi mi çıkacak, fiyatlar genel seviyesi nerede duracak? Avrupa Merkez Bankası likiditeyi önümüzdeki sene geri çekmeyi planlıyor, ama Dolar belirsiz. G-20 zirvesinde ortaya çıkan bir gerçek var. Uluslararası mali piyasaların yeniden yapılandırılması şart... IMF söz sahibi olacak deniyor, ancak ana sermayedar hala Amerika. Bizim yy hakkımız ve oy gücümüz çok düşük. Bu şartlarda karar mekanizması içinde söz sahibi olmamız imkânsız. Son olarak Ekim ayında İstanbul'da yapılan Governörler Toplantısında alınan kararlara bakarsak, buradan bir sonuç çıkmayacağı kesin. Yine söz sahibi gelişmiş ülkeler olacak. Türkiye G-20 masasında oturuyor. Ama söz sahibi olarak değil. Başından beri Finans Kulüp olarak savunduğumuz Türkiye'nin G-20 deki konumunu güçlendirebilmesi için arkasına gücünü artıracak ülkeleri katması lazım...

Finans sektörümüzün geleceğini yenilikçi ürün ve teknolojiler, bölgesel yaygınlık açılarından nasıl görüyorsunuz?

Yeni ürünlerde hala dezavantajlarımız var. Sermaye piyasasında, gelişme olabilmesi için kapsamlı yeni ürünlere, vergisel ve muhasebesel altyapıların hızlı bir biçimde oluşturulmasına ihtiyaç var. Hazine'nin ve Maliye'den ayrıldığı dönemde de söylemiştim, bugün de söylüyorum. Maliye gelirler açısından olaya bakar, ama ekonomik gelişmeleri ikincil planda tutar. Kamunun gelirini nasıl artıracığına odaklanır, ekonomik açıdan sonuçlarını dikkate almaz. Sırf hizmet sektörü ile bir ekonomi kalkınmaz, reel sektör, finansal sektör bir bütün olarak hareket edebilmeli. Bölgesel bir güç ve finans merkezi olabilmek için finansal sistemimiz sadece Türkiye'de değil bölgede de etkin olabilmeli. Bu teknolojiyi yoğun kullanmanın yanı sıra, yenilikçi ve dünyada yükselen ürünler için her türlü altyapıyı sağlamak, yatırımcıları bilinçlendirmek şeklinde olmalı. Tabii üretmeden hiçbir yere gidemeyeceğimizi bilerek.

İş dünyasında yabancı lisan bilmenin avantajlarını sıralayabilir misiniz?

Bu konudaki en somut örnek son büyükelçi krizinde yaşandı. Bugüne kadar Türkiye'ye gelmiş tüm Amerikan büyükelçileri, tüm sefaretin en alt kademelerinde yer alanlar, Washington'da Türkçe eğitimi alarak buraya gelirler. Bulduğunuz ülkenin lisanını konuşmazsanız bile anlamamız şart. Hele İş dünyasında, lisan bilmek size pek çok avantaj sağlar. Bu bürokrasi için de, iş dünyası için de aynı. İkinci lisanı olan kişilerin o lisanın konuşulduğu coğrafyalara gönderilmesi bir avantajdır. Uluslararası bir şirket için, ithalat ihracat yapan bir şirket için ve özellikle son krizle beraber tüm dünyayı etkileyen ekonomik olayları daha yakın takip edebilmek için, kısacası tüm stratejik yönetim pozisyonları için bu geçerlidir diye düşünüyorum.

Türkiye Finans Yöneticileri Vakfı olarak, Saint-Joseph'liler Derneği ile hangi deneyimlerinizi paylaşmak istersiniz?

Sizin Saint-Joseph mezunu olmak gibi bir zorunluluğunuz var ancak özelliğiniz ne olursa olsun eğer başkalarından farklı iseniz bir cazibeniz bulunur. Bir vakıf ya da derneğin kuruluşu amacına öncelikle iletişim ve dayanışma platformunu koymak lazım. Her kurumda zaman zaman iniş dönemleri olur. Bu durumlarda üyeler arasında dayanışma ile öncelikle kurumun mali gücünü arttırmak gerekir. Dünyada İngilizceden sonra farklı ülkelerde yaygın olarak kullanılan lisanların başında Fransızca geliyor. Bu nedenle Türkiye'deki Frankofon camianın önde gelen bir markası olarak Saint-Joseph'liler Fransa ile ilişkilerde kendi üzerine düşecek bir role soyunabilir ve soyunmalıdır da.

Saint-Joseph camiası ile değerli bilgi ve görüşlerinizi paylaştığınız için size çok teşekkür ederiz.

Türkiye'nin önemli eğitim kurumlarından Saint-Joseph'e finans dünyasına olan ilgisi ve desteği için ben de Vakfım adına teşekkür ederim.

TEVFİK ALTINOK KİMDİR?

1964'de Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'nden mezuniyeti sonrası Maliye Müfettişi olarak başladığı iş hayatında, 1974 yılında Hazine Genel Müdür Yardımcılığı ve Başyardımcılığı, 1977 yılında Hazine Genel Müdürlüğü görevi, 1980-1982 yılları arasında Washington Büyükelçiliği Maliye ve Ekonomi Baş Müşavirliği, 1982 yılında Hazine Genel Müdürlüğü ve Milletlerarası İktisadi İşbirliği Teşkilatı (M.İ.İ.T.) Genel Sekreterliği görevlerinde bulunmuştur. 1991-1993 yılları arasında Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarı olarak, görevinde bulunduğu sürece Dünya Bankası, İslam Kalkınma Bankası, Asya Kalkınma Bankası'nda Governor, IMF ve Avrupa Kalkınma Bankası'nda ise Alternate Governor olarak Türkiye'yi temsil etmiştir. Türkiye Petrolleri A.O. Yönetim Kurulu Üyeliğinin yanı sıra İhracatı Geliştirme Etüt Merkezi (İGEME) Yönetim Kurulu Başkanlığı görevlerinde bulunmuş, 12 yıl süreyle kesintisiz Yüksek Öğretim Kurulu üyeliği yapmıştır. Özel Sektörde Koç Holding A.Ş.'de Topluluğa dâhil pek çok Şirkette Yönetim Kurulu Başkanlığı ve üst düzey görevlerin yanı sıra, Finansal Hizmetler Gurubu Başkanlığı görevini 2000 yılına kadar sürdürmüştür. Kasım 2000'de Tarsarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilen 16 bankanın aynı anda Ortak Yönetim Kurulu Başkanlığı görevine getirilmiştir. Marmara Üniversitesi Senatosu tarafından Bankacılık sahasında "Fahri Doktora" unvanı verilen Altınok'un aynı zamanda Müşterek Kararname ile verilen "Fahri Maliye Müfettişi" unvanı da bulunmaktadır. Finans Kulüp Başkanlığı ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarındaki aktivitelerinin dışında, Marmara ve Kadiriye Has Üniversitelerinde akademisyenliğini devam ettirmektedir. Evli, iki çocuk babası olup, İngilizce ve Fransızca bilmektedir. Yayınlanmış 2 kitabının dışında çeşitli dergilerde yayınlanmış yüzlerce makalesi bulunmaktadır.